

Business

"Najdivnije" kompanije. Tabela pokazuje 10 najviše rangiranih kompanija kojima se ljudi dive. Izvor: magazin "Fortune"

Naziv kompanije	Oblast poslovanja
Apple	IT
Berkshire Hathaway	Osiguranje
General Electric	Elektronika
Google	Internet usluge
Starbucks	Ugostiteljski objekti
Toyota Motor	Automobilska industrija
FedEx	Isporuka i logistika
Procter & Gamble	Kućna hemija
Johnson & Johnson	Farmaceutska industrija
Goldman Sachs Group	Obezbeđenje

Plastične kese u borbi protiv ekologije. Veliki svetski maloprodajni lanci kao *Ikea*, *Aldi* i *Lidl* uključili su se u smanjenje zagađenja putem milijardi plastičnih kesa koje zagušuju prirodu, time što ih sada naplaćuju. *Marks&Spencer* će takođe početi da naplaćuje kese, sledeći uspešne akcije u severnoj Irskoj i jugozapadnoj Engleskoj. Ova odluka M&S naišla je na kritike medija koji se zalažu za njihovo kompletno izbacivanje. *Marks&Spencer* ističe da će uz ovu kesu dati i jednu besplatnu koja se reciklira. Irska vlada je 2002. uvela takse na kese što je dovelo do 90% smanjenja korišćenja kesa. Kina se takođe uključila u rat protiv plastičnih kesa, čak i po cenu propasti najvećeg proizvođača plastičnih kesa *Sniping Huaqiang Plastic* koja je zapošljavala 20 hiljada ljudi.

Kina filtrira finansijske informacije ka svetu. SAD i EU su pokrenule spor protiv Kine zbog uvođenja restrikcija u vezi sa protokom finansijskih informacija, koje je Kina sprovela septembra 2006. *Reuters*, *Bloomberg*, *Thomson Financial* i *Dow Jones* ne mogu da dobiju informacije o finansijama direktno od kineskih klijenata, već preko agenta čiju funkciju obavlja *Xinhua*, državna informativna agencija. Cilj spora je primoravanje Kine da tretira strane isto kao i lokalne informativne agencije.

Rusija prodaje jake brendove. Francuski *Renault* je kupio 25% akcija ruskog *Avtovaza* za \$1 mlrd. Cilj je širenje prisutnosti *Renaulta* uz osavremenjivanje čuvene *Lade*. Jedan od direktora *Renaulta* C. Ghosn tvrdi da je Rusija jedno od najpoželjnijih tržišta za proizvođače automobila gde broj vlasnika automobila iznosi 1/4 broja vlasnika automobila u Francuskoj, ali da privredni rast u Rusiji ukazuje na veliki potencijal. Pored toga, *Barclays*, treća britanska banka, preuzela je ruski *Expobank* za \$745 mil.

Communications

Harry Potter izaziva zavisnost. Američki psiholog *Jeffrey Rudski* ustanovio je da brojni obožavci serije knjiga o *Harryju Potteru* pate od apstinencijalne krize. Njegova studija je sprovedena na 4000 velikih obožavalaca *Harryja Pottera* i otkrila da čak 10% ima simptome apstinencije koji uključuju depresiju, gubitak apetita i sna. Čak 20% ispitanika je priznalo da su na ivici zavisnosti o *Harryju*, a budući da su knjige *J.K. Rowling* prodate u 400 mil primeraka, broj zavisnika bi se mogao meriti u milionima. Njegova studija sprovedena je uz pomoć lestvice koja se koristi za pušače, pri čemu je reč

cigareta zamenjena imenom poslednje knjige o *Harryju*.

Sve veći lični budžet za IT sigurnost. Kupci računara će ubuduće trošiti više novca na softversku zaštitu, održavanje, dopunu i osiguranje podataka nego na sam računar, ističu u kompaniji *Deloitte*. U istraživanju "Predviđanja za tehnologiju u 2008" navodi se "Zahvaljujući padu cena digitalnih uređaja, u kombinaciji s porastom vrednosti podataka dopunjenih na njima, korisnici su spremni da plate više za zaštitu i sigurnu dopunu podataka".

Prepravljate vaš Ferari? *Ferari* je *Denu Cavleju* zapretio sudskim sporom zato što je prekršio autorska prava i prepravio njihov model u auto dug 7m. *Den* tvrdi da je kontaktirao *Ferari* pre nego što je počeo s prepravkama vrednim 200 hilj funti i da mu je rečeno da radi šta god hoće, jer je automobil u njegovom vlasništvu. Ipak, on će morati da otkloni sve *Ferarijeve* simbole, a o automobilu ne sme da govori kao da je reč o *Ferarijevom* modelu.

Web glasači. Da li je moguće utvrditi razlike između *Republikanaca* i *Demokrata* u SAD na osnovu njihovih interesovanja na Internetu, pokušao je da istraži *Bil Tancer* iz istraživačke kuće *Hitwise*. Kada je reč o finansijama, pripadnici obe partije rukuju svojim novcem preko online bankinga i posećuju iste sajtove kao što je npr. *Yahoo Finance*. *Tancer* je zapazio da *Demokrate*, za razliku od *Republikanaca* češće posećuju sajtove za igre na sreću i vole luksuznije brendove. Analiza je pokazala da *Demokrate* najčešće pretražuju sajtove sa predznakom „hrišćanski“ dok *Republikanci* sa predznakom „katolički“. Analiza je sprovedena kroz 172 industrijske grupe, a prema *Tanceru*, rezultati dobijeni ovom analizom mogu pomoći kandidatima da utiču na birače, na primer, odabirom skuplje ili jeftinije garderobe u nekim od gradova koje posećuju ili da saznaju u kom gradu je najbolje da poljube par beba da bi zadobili političke poene.

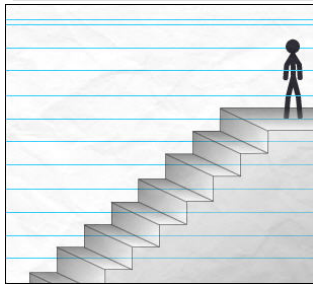
BC Portfolio

Kada smo pre godinu dana postavili naš portfolio znali smo da politika i velika državna pitanja mogu da utiču na njegovo stanje. Ali baš ovoliko...!? Trenutno smo u minusu. U ovoj situaciji najbolje se snalaze *AIK Banka* i *Energoprojekt* čije su akcije skočile u odnosu na isti period prošle godine. U sledećem broju čitajte kako smo videli stanje na berzi u proteklih godinu dana.

Naziv akcije	Vrednost 01. 03. 2007.	Vrednost 05. 03. 2008.
Komercijalna banka	186.000,00	170.000,00
AIK banka	133.254,00	163.728,00
Dunav osiguranje	127.200,00	89.988,00
Univerzal banka	99.590,00	64.000,00
Tigar	132.459,00	110.550,00
Energoprojekt holding	132.203,00	173.010,00
Ukupna vrednost	810.706,00	771.276,00

Tips & Tricks – Kako da postanem i ostanem šef?

Radili ste naporno i osećate da ste spremni da se popnete za jednu stepenicu više na hijerarhijskoj lestvici. Znači da je vreme da pitate za unapređenje. BC Bilten vam ukazuje na neke od smernica koje bi trebalo da vam pomognu u tome. Pre nego što se sretnete sa pretpostavljenim, napravite malu pripremu.

Unapređenje je skoro uvek razlog za slavlje, ali ponekad može prouzrokovati stres. Oko 52% ispitanika u prošlogodišnjem *Development Dimensions International-a* se izjasnilo da je u trenutku prelaza na novi položaj najbitnije da ljudi razumeju šta se od njih očekuje, dok je 20% odgovorilo da je unapređenje za njih bilo kako veliki izazov, tako i izvor stresa. Da bi se stres sveo na minimum, predsednik DDI preporučuje da zajedno sa svojim pretpostavljenim treba utvrditi ciljeve, zadatke i očekivanja. Treba uvek imati na umu očekivane rezultate.

Šta raditi prvih dana nakon dobijanja unapređenja?

1. **Ukažite na uspeh.** Dokazi koji govore o vašim dostignućima pomoći će vam da pokažete da ste važna karika u kompaniji. Napravite beleške o dostignućima čiju implementaciju ste vi sproveli na trenutnoj poziciji. Ako je prodaja, produktivnost i moral zaposlenih porastao u vašem sektoru pod vašim nadzorom, istaknite ove činjenice.

2. **Proverite da li ste pozitivni.** Budite sigurni da ste od strane menadžmenta i saradnika ocenjeni kao osoba koja pozitivno razmišlja. Ovo je posebno važno ukoliko očekujete unapređenje na nekoj upravljačkoj funkciji.

3. **Izgradite dobru reputaciju.** Vaše zalaganje, odgovornost, timski rad i inovativno razmišljanje su veoma važni i to se, verovali ili ne, uvek primeti.

4. **Zakažite sastanak sa pretpostavljenim.** Nemojte mu kucati na vrata i pitati ga za minut razgovora već zakažite sastanak na kojem ćete imati njegovu nepodeljenu pažnju.

5. **Predložite svoje ideje na sastanku.** Budite spremni da ukažete zašto zaslužujete unapređenje kao i šta očekujete da ćete postići na novoj funkciji. Dajte svoje ideje u vezi sa unapređenjem kompanije i njenim rastom i objasnite kako ćete unapređenje kompanije sprovesti u delo.

6. **Budite spremni da pokažete koje ste korake preduzeli da se pripremite za novu, odgovorniju poziciju.** Pomenite sve projekte, časove ili seminare u vezi sa poslom na kojima ste bili od svog poslednjeg unapređenja.

7. **Budite optimistični.** Nadajte se najboljem, ali se pripremite za najgore. Ako niste unapređeni, a nije vam ponuđeno objašnjenje, sami ga zatražite, kao i odgovore na pitanja šta je potrebno da biste unapredili svoju karijeru.

8. **Zahvalite se.** Bez obzira na rezultate sastanka, tj. da li ste dobili unapređenje ili ne, ljubazno se zahvalite šefu na izdvojenom vremenu, budite profesionalni. Najvažnije je da tokom razgovora ostavite dobar utisak.

1. **Uspostaviti autoritet.** Uzdržite se od donošenja odluka neposredno po dolasku na novu poziciju. Oslušajte i donosite odluke, uvažavajući zalaganje članova tima.

2. **Konstantno komunicirajte.** „Način na koji komunicirate treba da se konstantno menja kako odmičete od početne tačke“, kažu stručnjaci. Zbog toga što ćete verovatno primiti filtrirane informacije, treba uspostaviti alternativne kanale komunikacije. Treba omogućiti otvorenu, iskrenu diskusiju pri čemu će zaposleni moći da razmenjuju i loše vesti i probleme.

3. **Fokusirajte se na posao.** Kada osoba u organizaciji bude unapređena, veze u njoj se restrukturiraju. Mnogi dosadašnji drugari će od sada vama podnositi izveštaje. Odvojite lična prijateljstva od posla i posvetite se isključivo poslovnim ciljevima i rezultatima. Ali ljudske veze ne zaboravljajte.

4. **Umetnost delegiranja.** Možda ste navikli da delegirate samo pojedine zadatke i projekte, ali moraćete da počnete drugačije da razmišljate u slučaju da delegirate zadatke kompletnim službama ili poslovnim jedinicama. Kada upravljate sa 10, 100 ili 1000 ljudi morate da obratite pažnju na mnogo detalja ali ne zaboravite, vaš prvi tim će činiti od 7-10 ljudi.

5. **Potražite nove mentore.** Tragajte za novim savetima koji će vam pomoći da lakše savladate stres u slučaju rešavanja problema ili poslova koji su nejasni kada se treba osloniti i pouzdati u druge da bi se obavio posao. Ne oslanjajte se previše na staru slavu. Identifikujte ljude na vašem nivou, koji su postigli visoke performanse i otkrijte uzroke njihovog uspeha.

Jeste li spremni za još jednu izbornu trku? Ako vi eventualno niste, ima ko jeste! Iako se suočavamo, kako neki kažu, sa najdubljom krizom vlasti, strani ulagači i dalje "stoje na braniku" i Srbiju u budućnosti vide kao zemlju "sa najvećim potencijalom u regionu". Ukoliko ste dama, za vas bar sutra nema krize. Ako ništa drugo, jedan cvet će vam vratiti osmeh na lice.

Vaš Bovan tim

Najveća greška koju menadžer može da napravi je da propusti da kaže: "Bravo!"

Keneth Blanchard

SEMINARI, KONFERENCIJE:

- 11 - 13. 03. 2008. - "Istraživanje tržišta", Adižes, Beograd
- 12. 03. 2008. - "Treći internacionalni MBA sajam", Hyatt Regency, Beograd
- 12. 03. 2008. - "Biznis plan", MCB, Beograd
- 12 - 13. 03. 2008. - "Upravljanje organizacionim promenama", Adižes, Sarajevo
- 19 - 20. 03. 2008. - "Timski rad i donošenje odluka", Adižes, Beograd
- 24 - 25. 03. 2008. - "Analiza finansijskih izveštaja", MCB, Beograd
- 28. 03. 2008. "Korporativno upravljanje u finansijskom sektoru", Srpska asocijacija menadžera, IFC i Privredna komora Srbije, IN hotel, Beograd
- 31. 03. 2008. - "Motivacione strategije", Adižes, Beograd
- 02. 04. 2008. - "Berza u Srbiji - trgovanje akcijama", MCB, Beograd

Urednik: Ana B. Bovan,
Za vas pišu i:

M. Barać Stojanović, M. Djordjević, D. Tasić, K. Djokić,
M. Z. Vlahović, A. Milosavljević;

Grafički dizajn: A. Nikolić LOOP

Bovan Consulting
BUSINESS & STRATEGY COUNSEL

Prijava i reklamiranje: bc.bilten@bovan.eu
Adresa redakcije: Žorža Klemansoa 13,
11000 Beograd, Srbija
posetite bovan.eu
Fix +381 11 3036 133, 3036 134,
fax +381 11 3284 380